

Алик Наталия. Организация профессиональной подготовки будущего педагога профессиональной учёбы.

В статье рассматриваются и обобщаются научные подходы к профессиональной подготовке будущего педагога профессиональной учебы в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, педагог профессиональной учебы, профессионализм, мастерство.

Alik Natalia. Organization of professional preparation of future teacher of professional studies.

In the article the scientific going is examined and summarized near professional preparation of future teacher of professional studies in higher educational establishment.

Keywords: professional preparation, teacher of professional studies, professionalism, trade.

Байдулін В. Б.

**Інституту професійно-технічної освіти
Національної Академії педагогічних наук України**

СТВОРЕННЯ СТАНДАРТІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ – АКТУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

У статті висвітлюються деякі моменти щодо створення освітніх та професійних стандартів ПТО нового покоління, важливості цієї проблеми для закладів профтехосвіти в умовах євроінтеграційного курсу України і модернізації всієї системи ПТО в цілому.

Ключові слова: профтехосвіта, функції, стандартизація, освітня галузь.

В умовах соціально-економічних перетворень у нашому суспільстві, в зв'язку з курсом України на євроінтеграцію, модернізація системи профтехосвіти є одним з нагальних стратегічних завдань нашої держави, запорукою її економічної безпеки. Цілком закономірно, що система ПТО має характеризуватися новими властивостями, які зможуть забезпечити ефективне виконання всіх її функцій, адже саме майбутнє України насамперед значною мірою залежить від якості трудових ресурсів держави. Тому велика увага має надаватися підготовці висококваліфікованих робітничих кадрів, створенню ефективної системи їхнього навчання.

Аналіз функціонування профтехосвіти свідчить, що, не зважаючи на труднощі перехідного періоду та систематичне значне недофінансовування, система ПТО зберегла свої основні характеристики та показники й зараз вступає в період якісних змін і розвитку. На попередньому етапі реформування ПТО основною рушійною силою були органи державного управління освітою, сьогодні ж центр уваги поступово зміщується в напрямі професійно-технічного навчального закладу, в першу чергу модернізації освіти населення.

Маючи на увазі чотири головні завдання освіти: виховання, навчання, підготовку кваліфікованих кадрів та набуття вміння вчитись протягом всього життя і розуміння результату освіти, як відображення громадського ідеалу, який приймається як державна норма освіченості й сприймається як стандарт, особливого значення набуває процес стандартизації ПТО нового покоління.

Стандарти мають наступні головні властивості: забезпечення всебічного розвитку особистості на підставі фундаменталізації професійної освіти; універсальності як можливості застосування в різних виробничих умовах; випереджувальний характер; сприяти створенню умов для безперервної освіти.

Сучасна професійна освіта потребує розробки та формування національної рамки кваліфікацій, що охоплюватиме всі рівні професійної освіти та навчання. Враховуючи власні напрацювання та міжнародний досвід, треба переходити на систему незалежного оцінювання

компетенції та кваліфікації, а в подальшому – створення інституцій незалежної кваліфікаційної атестації з урахуванням потреб європейських стандартів у визнанні документів про професійно-технічну освіту на національному й міжнародному рівнях.

Отже, визначаючи поняття національної рамки кваліфікації (НРК) можна розуміти її як системний, структурований за рівнями опис кваліфікацій, які мають визнання на національному та міжнародному рівнях, завдяки якому виконується вимір і взаємодія (результатів) навчання у співвідношенні до вимог працедавців.

НРК наближає вимоги ринку праці до ринку освіти, знижує витрати на отримання кваліфікації.

Необхідними умовами для створення НРК є зміни в законодавстві, формування інституціональних механізмів галузевих рад, інститутів розвитку й створення кваліфікацій тощо.

Національні рамки кваліфікацій входять до національної системи кваліфікацій, які сформовані з професійних стандартів, які, по суті, є вимогами роботодавців до змісту і якості праці. Стандарти складаються з так званих “одиниць” співвіднесених з кожною трудовою функцією.

Сучасний ринок праці в Україні потребує робочої сили, яка здатна до постійного самонавчання і вдосконалення своїх трудових функцій. На сьогодні період оновлення технологій відбувається за 4-5 років, а це вимагає пришвидшити оновлення своїх знань. Тому важливим моментом у зростанні якісних показників підготовки кадрів стане впровадження державних стандартів ПТО нового покоління, наближених до європейських, які дозволять переорієнтувати навчальний процес на отримання професійно важливих компетенцій; активно співпрацювати з роботодавцями, які й будуть визначати вимоги до необхідних трудових функцій і компетенцій; забезпечать гнучкість системи профтехосвіти в її можливостях швидко реагувати на потреби ринку праці.

При розробці професійного стандарту спочатку здійснюється інвентаризація сфери професійної діяльності, щоб мало місце чітке уявлення щодо необхідних, важливих чи менш важливих трудових функцій у тій чи іншій професійній галузі.

Методом інвентаризації є визначення цілей трудової діяльності, яка має увібрати в себе необхідні для її здійснення трудові функції, які в свою чергу включають дії, знання, вміння і є показником кваліфікаційного рівня.

Трудові функції стають одиницями професійного стандарту й під кожен з них вибудовується модуль навчання на базі якого визначаються теоретичні й практичні знання, необхідні для формування навичок для виконання трудових операцій.

У пакет документації для створення модуля входить: специфікація (план) модуля, робочий зошит учня, робочий зошит викладача, документація для оцінки, яка включає план поточної оцінки, пам’ятку по оцінці, оцінювальні завдання, оцінювальні відомості, теоретичні матеріали тощо.

При створенні стандарту треба мати на увазі особливу важливість наявності “середовища”, а саме: бази навчання, обладнання, практичних засобів, бо головним принципом має стати навчання в процесі діяльності, а критерієм оцінки – вмів чи не вмів учень виконувати поставлені перед ним завдання.

Згідно Положення про держстандарт професійно-технічної освіти він має містити: освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника ПТНЗ; типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників; типові навчальні програми з навчальних предметів, виробничого навчання і виробничої практики, передбачених навчальним планом; систему контролю знань, умінь учнів та критерії кваліфікаційної атестації випускників; перелік основних обов’язкових засобів навчання.

Не менш важливим в умовах гуманізації освіти, посилення її розвиваючої спрямованості, забезпечення її якості є також створення освітніх стандартів нового

покоління, функція яких-забезпечити диференційовану варіативність навчання за умови надання освітніх послуг певного рівня освіченості у закладах ПТО, захистити інтереси і потреби особистості.

Реалізація цієї функції освітнього стандарту пов'язана із забезпеченням однакових можливостей для всіх громадян в отриманні якісної освіти, створенням умов для надання якісних освітніх послуг, формування єдиного освітянського простору, наданням можливості кожній особистості орієнтуватися в освітянському просторі, формувати свої потреби і реалізовувати свої можливості, свідомо готуватися до переходу на подальший етап навчання.

Для органів професійно-технічної освіти різного рівня стандарти освіти є одним з головних базових документів для проектування освіти, діяльності освітніх середовищ (визначення обсягів бюджетного фінансування, матеріального забезпечення навчальних закладів, створення програм, підручників, інших засобів навчання, встановлення вимог до обладнання навчального процесу устаткуванням та ін.). Стандартизація освіти означає, зокрема, що управлінські рішення приймаються на основі освітніх стандартів. Для керівників ПТНЗ у забезпеченні певної якості освіти у даному закладі. А освітні стандарти фіксують певні вимоги до освітнього середовища навчального закладу ПТО. Для викладачів освітні стандарти є, в першу чергу, орієнтиром в організації навчального процесу, проектуванні результатів навчання. Певні положення стандарту є також і вимогами до самого викладача. Для учнів і батьків освітні стандарти дають уявлення про норми успішності навчання, відповідність яким є певним мірилом якості освіченості.

Стандартизація ПТО в сучасних умовах зводиться до розробки галузевих освітніх стандартів на основі загального стандарту. Однією із складових загального стандарту є базовий навчальний план, який фіксує мінімальний об'єм навчального часу, що виділяється на кожен освітню галузь, визначає варіативну складову навчання. Загальний стандарт повинен містити також діагностичне тлумачення компетентностей, формування яких передбачається нормативними документами.

Однією з важливих складових загального стандарту мають бути стандарти умов навчання, адже неможливо зіставляти результати зі стандартами, якщо не забезпечено відповідних умов навчання.

Галузевий освітній стандарт повинен містити щонайменше дві складові: стандарт змісту галузі і стандарт якості відповідної галузі. Стандарт змісту встановлює зміст освіти, який повинен бути представлений кожному учневі. Стандарт якості має забезпечити певну її якість на всіх рівнях педагогічної системи: на запланованому, на тому, що реалізується, на досягнутому.

Формування змісту освітнього стандарту має спиратися на такі дидактичні засади: соціальна ефективність змісту, тобто відповідність змісту сучасним потребам суспільства у вихованні молоді, у підготовці її до виконання суспільно-значущих завдань; особистісна орієнтованість змісту, яка передбачає розвинення особистості, врахування її можливостей і потреб, сприяння її соціалізації і самореалізації; діяльнісний характер змісту, цілісність, системність, структурованість, соціально-гуманістичну спрямованість, спадковість змісту.

Стандарт змісту освітньої галузі складається із знань різних видів (понять, фактів, законів, методів, теорій); способів діяльності (навчальних, пізнавальних).

Відповідність означеним засадам потребує створення відповідної технології розробки стандарту змісту і його прийняття, яка передбачає широке застосування експертних методів з відповідною статистичною обробкою результатів, створення альтернативних проектів, широке обговорення на сторінках преси, неодноразове уточнення проектів, проведення моніторингових досліджень якості підготовки учнів, порівняння стану освіти в Україні з її станом у розвинених країнах, використання їх досвіду стандартизації.

Важливою умовою ефективності стандартів змісту освіти є надійний контроль

відповідності освітньої діяльності всіх суб'єктів стандарту змісту освітньої галузі.

Метою стандарту якості освіти є оцінювання ступеня дотримання стандарту при проектуванні та реалізації освіти, оцінювання якості навчальної підготовки учнів у відповідності із стандартом. Оцінювання ступеня досягнення стандарту повинно здійснюватись на сучасних засадах організації і проведення педагогічних вимірювань і інтерпретації їх результатів. Вони передбачають: стандартизацію інструментарію, застосування інформаційних технологій, технологічність діагностичних процедур, застосування багатофакторних моделей, існування незалежної від навчальних закладів і органів освіти діагностичної служби для оцінювання досягнення норм стандарту.

Отже розробка державних стандартів професійно-технічної освіти нового покоління є своєчасною, актуальною й необхідною, тому що загальна оцінка якості підготовки учня може бути найбільш повною тільки за умов визначення його компетентності у вибраній галузі професійної діяльності.

Використана література:

1. Филонов Г. Н. О методологии проектирования образовательных стандартов / Г. Н. Филонов // Педагогика. – 2009. – № 8. – С. 3-6.
2. Полонський В. Г. Українській освіті-європейський стандарт: входження України у світовий освітній простір / В. Г. Полонський // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 5. – С. 76-81.
3. Шулікін Дмитро. Підготовка державних стандартів професійно-технічної освіти / Дмитро Шулікін // Освіта України. – 2006. – 8 вересня. – С. 4.
4. Сухарніков Ю. В. Сутнісні розбіжності діяльнісного і компетентнісного підходів до стандартизації освіти в Україні / Ю. В. Сухарніков // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 2. – С. 32-42.

Байдулин В. Б. Создание стандартов нового поколения – актуальное задание в современных условиях реформирования образовательной отрасли.

В статье освещаются некоторые моменты относительно создания образовательных и профессиональных стандартов ПТО нового поколения, важности этой проблемы для заведений профтехосвіти в условиях евро интеграционного курса Украины и модернизации всей системы ПТО в целом.

Ключевые слова: профтехосвіта, функции, стандартизация, образовательная отрасль.

Baydulín V. B. Creation of standards of new generation is an actual task in the modern terms of reformation of educational industry.

In the article some moments are illuminated in relation to creation of educational and professional standards of PTO of new generation, importance of this problem for establishments of proftechosvitu in the conditions of euro of integration course of Ukraine modernizations of all system PTO on the whole.

Keywords: functions, standardization, educational industry.

Биковська О. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
Інститут екології економіки і права

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ І ПОЛЬЩІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У статті розкриваються питання позашкільної освіти України і Польщі. Представлена загальна характеристика ситуації, організація позашкільної освіти в позашкільних навчальних закладах.

Ключові слова: позашкільна освіта, позашкільні навчальні заклади, система позашкільної освіти